

SLOVAN.

Štev. 44.

V Ljubljani, dne 23. oktobra.

1884.

Vsebina: Josip Juraj Strossmayer. — V Ljubljani 23. oktobra 1884. — „Ljubljanski List“ in naši velikošolci. — Večina brez moči. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — **Ilustracija:** Strossmayerjev dvor v Djakovu.

Josip Juraj Strossmayer.

Spisal Milko Cepelič.

(Konec.)

To so dela samo najznamenitejša, katera je Strossmayer za tridesetih let svojega vladikovanja storil svoji veri in svojemu narodu v korist. A njegov narod se ga s ponosom spomina, s ponosom nanj gleda; in po pravici, kajti komaj bode danes v Evropi naroda, kateri bi mu mogel enakega moža v svoji sredini pokazati. Strossmayer je nadelal pot svojemu narodu, in ni dvojbe, da ta narod ne more in ne sme propasti; ta narod je pozvan, da nosi zapadno kulturo na balkanski poluotok, in da bode tako vez med zapadom in vzhodom.

Kar se sicer dostaje življenja Strossmayerjevega, to živi on, rekel bi človek, preveč trezno in zmerno. Njegove misli, da on ves leta vedno po višjih sferah. Vsa zabava mu je v branji in pisanji. Francosko, nemško in laško slovstvo pozna je povsema dobro. A kako ima v oblasti latinski jezik, pokazal je najbolj za vatičanskega koncila, ko ga je doletel časten naslov: „primus orator christianitatis“. Razven francoskega, nemškega, laškega, latinskega in svojega materinskega jezika govori dosti dobro tudi poljski, kateremu jeziku se je učil bivši še dijak na Dunaji.

Strossmayer je človek brez dvojbe velike znamenitosti ne samo za svoj narod, nego sploh za ves inteligentni svet. On prijateljuje in si dopisuje tudi danes z Gladstonom; dopisaval je tudi in prijateljeval s Francozi: Grahjem, Montalembertom, Lacordainom, Dupanloupom, Mathieujem, in z Italijani: Tomaseojem, Sermonetijem, Minghettijem, Bonghijem, itd.

V Ljubljani, 23. oktobra 1884.

Mirno, kakor umrje jetični človek, zatisnil je ravno kar oči, recimo brez — okolišev, kratkovidne svoje oči deželni zbor kranjski, in kakor žalostni pogrebci, razkropili so se gospodje poslanci na vse štiri svetovne strani! In če bi uradna „Laibacher Zeitung“ v ponedeljek ne bila potolkla na znani plemeniti boben, morda bi še danes

Pri svojem narodu, pa tudi izven njega slovi kot veliki govornik. Knjige ni sicer napisal nobene, ali je toliko promemorij, toliko razprav, tičočih se njegove domovine, katoliške cerkve in Slovenstva sploh napisal, da bodo debele knjige, ko se bodo danes ali jutri po njegovi smrti — katera naj bi mu še daleč bila! — izdavale. Tedaj še le bode videl njegov narod in katoliška cerkev, koli je to umen, koli je to plemenit mož bil. Od poslednjih let piše velike pastirske liste (o postu), od katerih so posebno znameniti oni od l. 1882. in 1883., v katerih razpravlja, kako bi se vzhodna cerkev združila z zahodno. Ondu dokazuje belodano, da Slovani (Rusi in ostali) nimajo prav, da podpirajo tisto cerkev, katero je največji sovražnik Slovanom — Grki — zasnoval. Te besede so tudi ruski učenjaki v poštev jemali, da bi jih pobili, ali v najnovejšem času je ustal prvi ruski filozof Solovjev in zagovarja združenje cerkev v zmislu Strossmayerjevih okrožnic.

Po vsem tem ni čudo, da je Strossmayer najpriljubljenejši mož vsega naroda in da ga je zahvalni narod s početka imenoval „svojega prvega sina“, a pozneje „očeta domovine“. Njemu na slavo je posvetil malone vsak hrvaški pesnik svoje uzvišene pesmi, in ni veselice, ni društva tudi danes pri hrvaškem narodu, a da se ne bi Strossmayerju napivalo. Ali ta v narodu zarad svojih del priljubljeni Strossmayer ni priljubljen v odličnih krogih niti na Dunaji, niti v Pešti. Sreča, da niti Dunaj niti Pešta ne spisuje zgodovine!

danes ne vedeli, da nimamo več deželnega zbora v svoji sredi. Kaj so storili in dognali očetje deželni poslanci v zadnji zborbi, o tem bode poročala nekdanja zgodovina; to poročilo pa bode brez dvojbe toliko temeljitejše, ker sedi v zbornici največji zgodovinar, ki je kdaj travo tlačil pod slovenskim solncem. V tem oziru smo tedaj lahko mirni! Toliko pa smemo trditi, da delovanje tega deželnega zbora ni bilo radikalno, kar pa je gotovo vseč gospodu

baronu Winklerju in celemu njegovemu notranjskemu sorodništvu, ki je za to leto že rešilo vladni zistem v vojvodini Kranjski. Tudi to smemo trditi, da deželni zbor za napredek narodne ideje v zadnji svoji zborbi čisto nič ni storil, kar je zopet gotovo najbolj všeč gospodu baronu Winklerju, ki je tudi letos rešil z znanimi 600 goldinarji zatirano Nemštvo na Kranjskem.

Ali o vsem tem bi niti ne govorili, ker smo že poprej vedeli, iz kakega voska so zlití naši poslanci. Prve dni, ko je še vitez Schneid živel, napravljali smo si upe, in to tem bolj, ko smo iz ust nekaterih poslancev, ki so svoje dni vselej nekaj Nemcev s kostmi in lasmi za kosilo snedli, čuli, da se hočejo krepko na rob postaviti nepotrebni potрати 600 goldinarjev, itd. Sedaj, ko se je glasovalo, odpirali so usta najglasneje ravno ti gospodje. Nekateri miroljubne duše so se oklepale s cvetočimi upi interpelacije, ki jo je „oni onegov“ poslanec notranjski stresel iz mogočnega svojega rokava ter ž njo zahteval odgovor o znanem ukazu deželnega šolskega sveta, s katerim so se čez noč ponemčile ljubljanskega mesta osnovne šole. Gospod Obresa pa je predlagal to interpelacijo na ukaz gospoda barona Winklerja in s tem samim jo je skupno redigoval, tako da je bila to v istini interpelacija gospoda barona Winklerja do gospoda barona Winklerja! Komur kaj takega ugaja, roditi se je moral — recimo v Hrenovicah, kjer ga je krstil nezmotljivi župnik, ki je v zadnji zborbi s tako odlično zgovornostjo branil svobodo notranjske volitve.

Kratko rečeno: Tožna, ali vendar utemeljena resnica je, da slovenska narodnost od tega rahlega, mehkega deželnega zbora ničesar več upati ne more. Jeden družega si držita na nogah: gospod baron Winkler deželni zbor, deželni zbor pa gospoda barona Winklerja! Roka umiva roko! Ko ne bode več vode, pa

bode konec umivanju in potem bomo izgubili oba: gospoda barona Winklerja in pa deželni zbor!

O deželnem zboru ne bi bili spregovorili besedice, da niso uradni pisarji zatrobili v svet, da je največja za sluga deželnega zbora tista prečudna in goreča ljubezen, ki je vezala v tej zborbi narodno večino z nemško manjšino! Bili sta večina in manjšina kakor znana dvojčka siameška!

Ali je res tako? Bog ne daj! To je največji humbug, ki ga podajajo sedaj oficijozni in oficijalni listi potrpežljivim Slovincem. Pač pa je resnica, da se niso čisto nič izpremenili ti kranjski Slutvonemci! In gospod baron Apfaltrern še ni v nobeni prejšnji zborbi s tako jasnimi zaničevanjem govoril o deželnem odboru in narodni večini sploh, kakor ravno letos! In gospod Dragotin Deschmann, in gosp. Luckmann in pred vsem gorenjski baron Schwegel — ali res veruje kdo mej nami, da je s takimi elementi mogočno zlošno delovanje, ki bi količkaj hasnilo slovenski narodnosti! Ne! in tisočkrat ne! To oficijalno in oficijozno kričanje pa je sramotno za narod slovenski. Če vedno naglašate, kolike vrednosti je ljubezen gospoda barona Apfaltrerna, potem implicite pripoznavate, da dežela kranjska brez križkega barona ne more ničesar opraviti.

Ljubezen naših Nemcev nam do sedaj še ni nikdar služila v prid, in če hočejo biti naši prijatelji, morali bodemo na golih kolenih Boga prositi, da bi nas hitro rešil taci prijateljev! Zategadelj molčite nam o ti ljubezni! Pač res je, da so se naši gospodje poslanci o vsaki priliki obešali nemški manjšini okrog vratu ter beračili pri nji, da bi ne zapustila visoke zbornice. Ali bode dežela imela kaj od tega, ne verujemo; za trdno pa smo prepričani, da slovenska narodnost od tega klečepazenja prav nič imela ne bode! In to je, kar smo hoteli naglašati! —

„Ljubljanski List“ in naši velikošolci.

Ne dá se tajiti, da politični preobrati delujejo z vso silo najbolj na mlada srca, katera se lahko hitro unamejo; kajti kje hočete iskati ognja, svetega domovinskega ognja, ako ne v mladem srcu slovenskega velikošolca, kateri prestopivši prag svete svoje domovine in poslovivši se od vsega, kar mu je bilo sveto in uzvišeno, kar je bilo milo in drago njegovemu sreču, moral je vse to zapustiti in se napotiti v tuji svet, v tuje dežele, med čisto tuje, nesorodne narode, kjer ljudje drugače mislijo in čutí; kjer ni njegovih domovinskih idejalov, za katere bi žrtvoval vse, dušo in telo; ali je tedaj čudo, da mu vsak dogodek, ki se dogaja v njegovi domovini na političnem in literarnem polju, pretresa dušo in srce? Tam „onkraj Semeringa“, pravi, podaril sem srce svoji domovini, a z razumom sem krenil v svetišče znanosti, k studencu resnice, da se napajam iz njega. Tako si slovenski velikošolec krepi značaj, bistri um; kakor pridna mravlja na-

bira si učenosti; tu mu se množe izkušnje, a v mladem telesu in v mladi duši se ustvarjajo in utrjuje vse kreposti človeške. Koliko preobraževanje! Pred nas, kateri smo še ta trenotek gledali pred seboj nezrelega mladeniča, stopi kar namah dozorel mož, ki ga je teško in oberoč pričakovala iz tujine dežela, meščani, roditelji. Pred seboj imamo neomadeževanega moža, še idejal človeka, ki se mu iskri bistro oko; iz vsacega dejanja se razodeva um; to je še mož, ki mu je značaj čist, kakor zlato. Glejte! to je duševna stran, to je moralna stran slovenskega velikošolca!

In zdajci, predno se še tak mladenič vrne v naročje domovini svoji; predno še je premagal vse težave dijaškega življenja, zlasti tiste vsakdanje duhomorne težave, ki tako hudo pritiskajo mlado telo revnega dijaka, za katerega srečo in blagor se obrača k Bogu v vročih molitvah in gorkih solzah skrbna mati slovenska; zdajci

se prikaže izza grma mož, rojak! vrže nekoliko kamnov nanj; mati je v skrbeh, deželani majejo z glavami, in mož, kateri bi moral dati zadostilo svojemu napadencu, skrije se zopet za grm, in ves prvega dejanja prvi prizor žalostne igre je pri kraju!

Mi za se ne bi govorili o tem predmetu, ker iz načela obsojamo jednake špekulacije, s katerimi se samo slepi ljudstvo, in ker smo prepričani, da je naši mladini „onkraj Semeringa“ vsega drugega bolj potreba, nego takih pridig. Ali ker je zadnji čas „Ljubljanski List“, sicer pod plaščem dobrohotnosti, priobčil celó uveden članek, kateri je naše velikošolce silno razburil, tako da se je ta razburjenost zanesla v novine, primorani smo, da to neprijazno pošast pokažemo slovenskemu občinstvu v pravi podobi, da povemo uzroke, zakaj je „Lj. List“ tako neljubeznjiv Slovincem „onkraj Semeringa“ in da naposled izrečemo srčno željo, naj bi se jednaki prepri poravnavali kjer si bodi, samo ne v javnih glasilih.

Neki profesor je priobčil v „Lj. Listu“ (kader slišimo to ime, zdi se nam, da je že kolera v deželi) članek, v katerem govori o naših velikošolcih, in je pri tej priči neugodno apostrofoval našo učečo se mladino na Dunaji in celo tisto v „Škofji Loki!“ Kakor se vidi, ves članek je bil obrnen proti Škofji Loki; proti temu neznatnemu mestecu, kjer še nikdar ni bilo vseučilišča in ga hvala Bogu tudi ne bode menda. Pisatelj je namreč mislil pičiti nekega velikošolca, ki je bival na počitnicah v tem mesteci. In res, skoro potem pošlje iz Škofje Loke sedanjí predsednik akad. društva „Slovenije“ „Poslano“ „Slov. Narodu“, v katerem zahteva od profesorja, da prekliče svojo vročerkvno opazko o velikošolcih, posebno tisto, ki se tiče njegove osebe. Namesto preklica je izjavil profesor v „Ljub. Listu“ potem, da noče odgovarjati človeku, kateri se je dne 14. avgusta t. l. (to je gotovo natančno!) škandalozno vedel proti tuji dami v javnem prostoru škofjeloškem. To izjavo je imenoval omenjeni predsednik golo nesramno laž in ostudno obrekovanje, nevredno poštenega človeka, še manj pa učitelja „dostojnosti“, zahtevajočega zahvalnosti od nekedanjih svojih učencev. Na to se še g. profesor ni oglasil niti opravičil, ker se je neki zmotil v osebi.

Najprej moramo povedati, da smo to afero zato zvesto narisali, da povemo, da nam je jako neljubo, da se kaj takega tiska, in da končno izjavimo, da take stvari nikakor ne spadajo v javnost, naj bodo resnične ali neresnične, in da posebno jako obžalujemo, da se je tak prepir unel med učiteljem in učencem. In iz kakega namena še? Znano je, da je „Slovenija“ izobčila profesorja Šukljeja iz svoje srede. Zdaj je bilo treba samo prilike maščevanju. Ta prilika je bila nekje drugje, zato je bilo treba najeti, kakor nekedaj gospoda Stritarja, zdaj zopet drugega profesorja, kateri se bode maščeval namesto g. Šukljeja! Povod maščevanju se je moral iztisniti, kakor mezga iz suhe breze, samo da se katera grenka beseda vrže tistim velikošolcem, ki ne živé v milosti gospoda urednika. Ker so tedaj motivi opominu tako malo blagohotni, zato obžalujemo tem bolj, ker je omenjena izjava tombol vse zbolela, ki vedó, da vsa naša mladina ni taka

nikdar bila, niti ne bode. Toliko resnobe svojega uzvišenega poklica je še zmerom kazala in ravno zato upamo, da se ne bode nikdar pregrešila v izpolnjevanji svojih svetih dolžnosti.

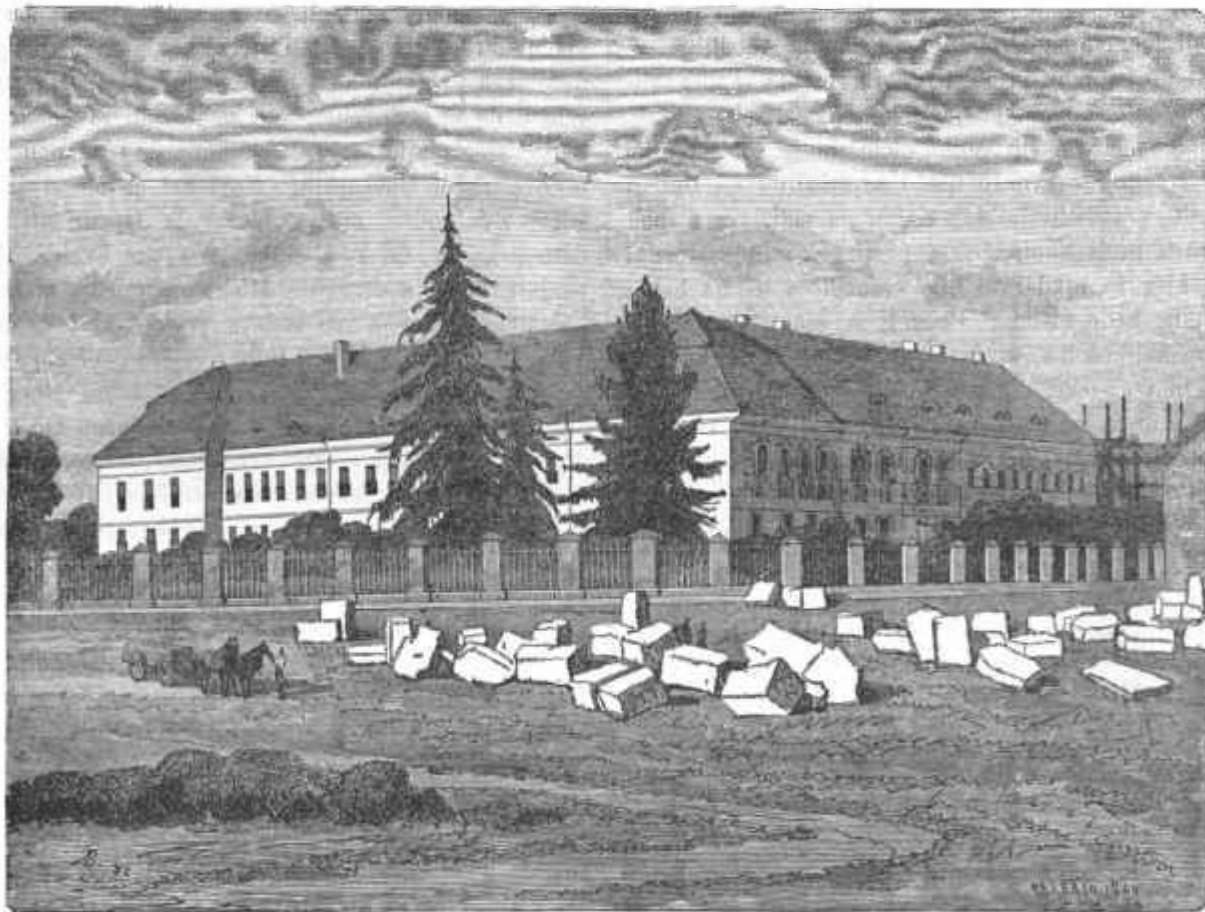
Zadnji jednoletni preobrat v političnih nazorih je uredniku „Lj. Lista“ udelil neko ulogo, katero izvršuje v imenu vlade. Dejal je tedaj ustanovitelj novemu listu, ker si vlada ni mogla nobenega slovenskega lista pridobiti, saj si tudi ni tega prizadevala, morala si je ustanoviti svoje glasilo. Naj ji bodi. Vsled tega so se stvari tako preobrile, da ni na pr. v deželnem zboru zdaj nobene stranke. Nihče nam ne ugovarjaj, da se tu bojuje Slovenci z Nemci, ker je to stvar postranske važnosti zategadelj, ker imajo Slovenci toliko večino, da se jim še boriti ni potreba, če bi hoteli kaj doseči. Zato pa je trebalo Slovence samo razdvojiti. To nalogo je imel preuzeti po novem letu „Lj. List“, ki si je moral sam ustanoviti stranko, ali bolje rečeno, ki je imel biti glasilo vladni stranki, to je tisti stranki, ki naj bi podpirala g. deželnega predsednika v vseh vladnih predlogih, torej tudi v tem, da se je dovolilo, kar se je tudi ravnokar zgodilo, tistih zloglasnih šest sto goldinarjev za ponemčevanje osnovnih šol slovenskih. Novi list je moral izpodbijati odločno narodne može; moral je izpodrivati zaslužne može, kakor dr. V. Zarnika, a druge hvaliti. Začel je ovajati narodna društva. Mislimo samo na afero s „Sokolom“. Vlada je vso zadevo preiskavala, in še danes, ko je že poteklo več dolgih mesecev, nismo še zvedeli uspeha te preiskave! Novi list je samo zlorabil svojo žurnalistično moč. Slikal je naše zaslužne može in naše društvene razmere s črnimi barvami, samo da bi se govorilo, kako smo še nerazviti, zarobljeni in celo neumni, ker je vsak, kdor ni vladne stranke, „ipso facto“ ničevdec! Taka stranka gotovo ni vredna naših simpatij, ki si pridobiva somišljenikov na vsak način. In zlasti ker si pripisuje uredništvo neko oblast v deželi, kvari s tem mlade može, ki čakajo na službe. To je tedaj neka stranka, katere voj si misli, naj me sovražijo, samo da se me boje. Žrtev tega glasila bi moral biti tudi predsednik „Slovenije“, da bi se videlo, kako se kaznuje, kdor ni z vladnim glasilom. Celó neki jako odlični mož v Ljubljani bi se moral uničiti, ker uredniku ni do tega, da pobija načela, nego njemu je prvo, da ubije človeka. In ravno iz tega uzroka se čudimo, da ne razvijamo obširnejše tega predmeta, kako je mogoče, da hoče g. deželni predsednik biti pokrovitelj temu listu, kateremu je namen moralno ubijati državljane; list, kateri izpodjeda davkoplačevalcem čast in s tem imenje; kako more potuho dajati listu, kateri pod skritim cesarskim orlom ovaja nedolžne osebe, kakor priča omenjeni dogodek, in trpi, da njemu podrejeni uradniki v vladnem glasilu čisto privatne, celo neresnične zadeve razobešajo? Gospod predsednik bi vendar moral znati, da kos odgovornosti mora sam preuzeti, zato bi tudi moral pomisliti, kako bode to dejanje svojega glasila zagovarjal pred deželo. Tem prikaznim se gotovo ne veseli nobeden pravi domoljub, najmanj pa ostali slovenski listi, kateri po pravici zahtevajo, da je poštenu narod slovenski vreden boljše duševne hrane in poštenjšega vladnega glasila.

Večina brez moči.

Skoro se snide spet državni zbor. Pa mi se ga nimamo nič veseliti. Govori se sicer, da so naši poslanci tam v večini; pa mi vidimo, da nič ne dosežajo, naj bodo v večini ali v manjšini. Vsled „elasticiteta“ nekterih, in to mnogih poslancev, zadobil je avstrijski parlamentarizem tako podobo, da je večina brez vse veljave in da se vlada bolj ozira na levico, katera bolj glasno upije in vedno s pestjo preti. Na Angleškem ima večina absolutno moč; večina more vse, pravijo Angleži. V Belgiji mora vlada to storiti, kar večina hoče. Tako je tudi na Francoskem in Laškem, kjer imajo res-

če bi bile njih pravice tudi le domišljene, vendar jih morate spoštovati.“ V tem položaji je grofu Taaffeju ravno prav prišel vzgled kneza Bismarcka. On se tudi ne ozira dosti na svoj nemški parlament; poslanci morajo tako plesati, kakor jim on gode. To pa ni družega, nego skrit absolutizem.

Nasproti slabotni in elastični večini je vlada silno močna, nasproti opoziciji in nasproti svojim lastnim uradnikom pa jako slaba. Slovanom v praksi odbija vse zahteve po ravnopravnosti, nasprotno pa mirno gleda rogoviljenje nemškega „Schulvereina“ in ga daje zagovarjati

Strossmayerjev dvor v Djakovu. (Stran 352.)

nično ustavo. Tudi v Avstriji je bila večina strašno mogočna, dokler so jo v rokah imeli nemški liberalci, takrat „ustavoverci“ imenovani. Tista večina je strahovala ministra in vse uradnihe od sekcijskega svetovalca do poslednjega vratarja. Slovanski uradniki so romali v tuje kraje, slovanski časnikarji pa v — ječe!

Takrat nismo imeli bolj gorke želje, nego to, da bi kedaj v državnem zboru zadobili večino. Če le to imamo, mislili smo, potem bomo mi gospodovali. Prišli smo res v večino, pa kaj se zgodi? Reklo se je: „To nič ne velja. Vi imate sicer večino, pa Nemci so vendar prvi narod v Avstriji, njim se ne sme skriviti noben las;

še po svojih namestnikih in deželnih predsednikih. Nastavljenih je mnogo namestnikov, ki so privrženci stare „ustavoverne“ stranke, tako v Šleziji, dolnji in gorenji Avstriji, na Tirolskem, Koroškem, Štajarskem, Primorskem in v Dalmaciji. Podložni uradniki se ne brigajo za ministerske naredbe zaradi ravnopravnosti in se ne kaznuje, ako jim naravnost nasprotujejo. Z velikim naporom se je sklenila šolska novela, pa od vseh strani prihajajo pritožbe, da se šolski organi upirajo tej postavi in jo tako tolmačijo, da zabranijo šolske olajšave. Če vidimo te in mnogo drugih prikazni, mora se nam uriniti sum, da je nasprotje med vlado in opozicijo le navi-

de zno, da se vlada v prejšnjem duhu in da se Slovani le zato pitajo s praznimi obljubami, da bi mirovali in ne prekrizali nemškoliberalnih računov!

Politično vreme kaže zdaj tako, da mi z Dunaja nimamo nič pričakovati, ne od vlade, ne od državno-zborske večine, ako se bodo naši poslanci tudi na dalje

še tako trpno in nesamostalno vedli v državnem zboru, kakor do sedaj. — Pričakujemo pa odločnosti; pričakujemo, da bodo vedeli dokazati, kako važen del večine so zastopniki slovenskega naroda. Bog daj, da bi se v tem ne motili!

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(Ljubljanski „Sokol“) je preteklo nedeljo priredil prvo zabavo v čitalnični restavraciji. Ker v Ljubljani ni niti društvenega življenja, zato želimo, naj bi občinstvo obiskavalo vsaj te zabavne večere.

(Nevarno rogoviljenje iredentovcev v Istri) so spoznale konečno tudi naše oblasti; spoznale so, da je njih početje nevarno državi, kar smo že tolikrat poudarjali. Iz Kopra se namreč javlja, da je tamkajšnji občinski svet razpuščen zaradi iredentovskega rogoviljenja in da je do novih volitev uradnik tamkajšnjega okrajnega glavarstva, Bratti, imenovan za začasnega občinskega upravnika. Povod temu vladnemu ukrepu je nasleden: Nedavno je umrl v Benetkah neki strasten iredentovski agitator z imenom Combi, ako se ne motimo, kateri si je na Laškem pridobil državljanstvo. Bivši koperski župan je šel k pogrebu tega iredentovca ter je ondu tudi javno govoril. Pred nekimi dnevi so koperski Italianissimi hoteli prirediti za tega blagovestnika svojega odrešenja črno mašo, katero pa jim je politiška oblast prepovedala. Na to je župan sklical občinski zastop ter v dotični seji predlagal, da se ima neka ulica v Kopru krstiti s Combijevim imenom in konečno je pozval ves občinski zastop, da se sklene seja v znak sožalja za umrlim rojakom. — Poslednje dni se je govorilo, da se bode tudi tržaški mestni zastop razpustil zaradi iredentskih teženj. Sploh je na jugu naše države zlasti v sredini Istre — da ne govorimo o mestih po zapadni njeni obali — mnogo takih gnezd, kjer se goje iredentske nakane, na pr. Buzet, Motovun, Pazin itd.

(Kdo vse podpira nemški „Schulverein“?) Osem in petdeset poslancev v deželnem zboru dolenjeavstrijskem je dovolilo subvencijo nemškemu „Schulverein“, torej društvu, katero nam bode s tem denarjem ponemčevalo in kvarilo otroke slovanskih roditeljev. Samo 4 poslanci so glasovali zoper subvencijo. — Pri nas ni treba takega sklepa, ker deželni zbor kranjski sam daje podporo za poučevanje nemškega jezika. Razložek je samo ta, da je deželni zbor dolenjeavstrijski dal podporo naravnost „Schulverein“, a naš „blagemu“ namenu — poučevanju nemškega jezika. „Našla slika priliku.“

(V odgovoru na Obrezovo interpelacijo) o naredbi c. kr. deželnega šolskega sveta glede učnega jezika na mestnih osnovnih šolah ljubljanskih je omenil gosp. deželni predsednik „Slov. Naroda“ in našega lista. Nismo se nadejali, da nas bode še letos doletela ta čast v deželnem zboru kranjskem, še manj pa, da bode gospod predsednik s tako polemiko hotel pobijati naše domoljubno prizadevanje na žurnalističnem polji. Gospod deželni predsednik je namreč dejal, „da smo na prav nespreten ali pa zloben način svojim čitateljem razlagali omenjeni odlok deželnega šolskega sveta“, in da je zlasti eden teh listov „v nemar pustil vsako dostojnost“. Častiti bralci slovenskih listov vedo sami najbolje, da niso naša prizadevanja „zlobna“; tudi vedo, da sta se omenjena lista vedno dostojno borila, zato smo se čudili, da je g. deželni predsednik izrekel tako sodbo v javnem zboru. Tudi grof

Taaffe je že govoril o žurnalistiki v državnem zboru, ali kaj takega vendar ni očital dunajskim judovskim listom, ki ga brezozirno napadajo, zato se ta sodba g. deželnega predsednika ne tiče nas, ker smo o njem vedno govorili dostojno in mu zlobnosti nismo nikdar podtikali; zato smemo tudi pričakovati, naj bi se proti nam ne posluževal v polemiki takega orožja, ki se ga mi previdno izogibamo, kader razpravljamo načelne stvari, v katerih se ne brigamo za osebe. Za samo stvar se potezati, osobito za veljavo slovenskega jezika v uradu in šoli, to nam je najsvetejša dolžnost; dokazovati, da imamo pravico zahtevati slovenski učni jezik na mestnih osnovnih šolah ljubljanskih, tega mislimo, da nismo nikdar storili „na zloben način“, ampak iz svojega prepričanja. In če je sploh „zloben način“ kaj takega zahtevati, potem smo zahvalni, da vsaj vemo, kaj je zlobno.

(Žurnalistični dvojčki.) bratec „Lj. List“ in sestrice mu „Laibacherica“ sklepata iz zadnje zborbe vse druge reči, nego so se godile. Osobito sestra, ki je starejša, in kakor vse ženske po Lemkejevih nazorih, bolj zvita in prekanjena, nego moški, pokazala je očitno svojo jezičnost. Dejala je tedaj te dni v nemškem jeziku, govoreč o zadnji zborbi našega deželnega zbora: da smo se mi (radikalci, tako nas imenuje) trudili dokazati deželnim poslancem, da nas bode dovoljenih šest sto goldinarjev popolnoma ponemčilo. Tega ne veruje pri nas nobeden človek in kedaj se je kaj takega moglo Laibacherici sanjati, o tem naj sama razmišlja. Konečno nam je še vrgla te sladke besede: „schliesslich werden sie (radikalci) entlarvt und ihr wahnwitziges Unternehmen muss zuschanden kommen“. Kako je to podjetje, ta greh nam bode menda v smrtni svoji uri povedala; zdaj ga je zamolčala. Kaj je tedaj? Fraza in sama fraza!

Od Save, dne 16. oktobra. [Izvirni dopis.] (Naši vladni stranki v preudarek.) — Naša najnovejša narodna stranka, ki se tudi rada vladno imenuje, zatajila je popolnoma naš stari narodni program, kakor pričajo njeno glasilo, delovanje in nedosežni uspehi. Razven nekaterih osebnih koristi smo še vedno pri starem. Ako se nam našteva pridobitev narodne večine v enem deželnem zastopu kot plačilo za našo slepo pokorščino, moramo odločno odgovoriti, da si to vedno sami brez vladne pomoči priborimo, ako smo jedini, dobro organizovani in delavni. — Obetali so nam sicer tudi nekatere druge dobrote, posebno pri šolstvu. V teoriji smo res nekaj dosegli, ker so se sprejele resolucije glede srednjih šol in učiteljskih; ali v praksi je ostalo vse pri starem, ker se ti sklepi do zdaj še niso izveli. Najnovejši dogodek v Ljubljani nam pa očitno kaže, da se nam hočejo celo osnovne šole spet siloma ponemčiti. Ako že vlada zahteva od mesta nemško šolo, potem zadostuje za znano število nemških otrok jednorazrednica, ki bi se lahko na pr. iz jedne paralelke v šoli na Cojzovi cesti ustanovila. In v

treh letih še le bi se lahko postavno zahtevala dvorazrednica, ako bi se to število pomnožilo. Kje je torej pravica in enakopravnost? Ni li to nič drugega, nego vladni manöver? Bog ve, s kakšnimi koncesijami bomo morali spet to od vlade odkupiti? S kakšno pravico se torej vedno rohni „Ljubljanski List“ na tako sovražene in razupite radikalce, ki so le pripravljeni vedno in povsod braniti narodne pravice? Kako prazni so torej sveti, ako se nam Čehi, Poljaki ali narodna hrvaška stranka daje v zgled! Čehi in Poljaki so že davno pod najhujšim pritiskom ustavoverne dobe vse to imeli, za kar se mi zdaj še zaman potezamo. Narodne šole in uradi so vendar povsod prvi pogoj narodnemu obstoju in kako daleč smo še pri nas do tega? Tudi na Hrvaškem uživajo celo pod zdanjo „narodno stranko (?)“ popolno ravnopravnost v šoli in uradu, — več pa tudi pri nas ne zahteva najstrastnejši in najhujši radikalec¹⁾. In če se oziramo po naši ožji domovini, po sosednih slovenskih pokrajinah, ali mar ne zapazimo povsod pri naših narodnih zastopnikih radikalno politiko, ki jo tudi „Ljub. List“ odobrava²⁾.

¹⁾ Kar se dostaje uka, ima Hrvaška v tem pogledu popolno samoupravo, v katero se nima pravice utikati ogrska vlada, ker ravno tudi šola spada v notranjo upravo Hrvaške, upravo, katero si določijo Hrvati sami. Naučni načrt si tedaj delajo sami. Sicer smo pa prepričani, da bi na Hrvaškem madžarski jezik imel isto veljavo, kakor pri nas nemški, ako bi le količkaj Madžarjev bilo na Hrvaškem. In vendar, ker jih ni nič, urivali so jim prej Madžarji madžarski jezik v srednje šole, kar je bilo tedaj, ko se je razsežnost latinščine skrčila. Naš slavni Miklošič je bil ravno dijak v Varaždinu, ko je še na tem gimnaziji cvela madžarsčina, katere, kakor sam pravi, ni se hotel nobeden dijak učiti. Kako se učenje madžarskega jezika toplo priporoča zdaj hrvaškim uradnikom v Zagrebu, znano je vsem. Opomnja uredništva.

²⁾ S spoštovanim dopisnikom se ne strinjamo v tem pogledu. Radikalne politike — pa kakó radikalne! — ni še odobral nobeden vladni list pri nas, najmanj pa naši dvojčki: Lj. List in sestra mu Laibaherica. Opomnja uredništva.

Kje je torej doslednost? Zakaj moramo biti kranjski Slovenci popustljivejši, nego so štajarski? Ali se nam mar res tako dobro godi? Ali smo morebiti že vso ravnopravnost dosegli? Žal! — večina naših poslancev ne zna zdanje ugodne priložnosti dobro porabiti in vladi, kolikor je največ mogoče, narodnih pravic iztrgati iz rok. Ravno zdaj bi lahko kranjski poslanci s previdnim in odločnim postopanjem vse pravice narodu pridobili, ako bi ne taval brez programa slepo za vlado. Tisti, ki mislijo, da nam bode vlada že vse sama od sebe dala, jako se motijo. Priboriti si moramo pravice, kakor so si jih drugi ter se ravnati po načelu: „Pomagajmo si sami in vlada nam bo pomagala.“ S tem pa še ni rečeno, da moramo stopiti v najskrajnejšo opozicijo, ampak le preveč popustljivi ne smemo biti ter ne odnehati od svojih nazorov. Politična stranka brez stalnega programa je podobna armadi brez vojnega načrta! To je, obe sta za svoj poklic nerabljivi in njeni uspehi pa — ničevni.

Pa še več; naše razmere so take, da se celo zaslužni moške javno surovo psujejo, ako imajo poguma, potezati se na merodajnem mestu za naše pravice. Kam pa pridemo s takim ravnanjem? S tako politiko se le usaja v narod mlačnost in malomarnost za sveto narodno stvar. Slabi nasledki tega postopanja bodo se nam kazali gotovo še v poznejših časih, ako pojde to tako naprej. Takrat pa se bomo tudi še vsi spolnili, da so nam ti časi jako podkopali narodno zavest in disciplino ter da bi bilo morebiti boljše, ko bi bili ostali v opoziciji, ker ž njo bi bili vsaj ljudstvo probujali! Konečno pa prihodnji vladni stranki le še te le besede na srce polagamo: „Ne delajmo vedno samo tlake! Zahtevajmo tudi narodno plačilo.“

Ostali slovanski svet.

(*Strossmayerjev dvor v Djakovu.*) [K sliki.] Danes, ko sklepamo životopis „prvega Jugoslovana“, kajti tudi ta častni naslov si je zaslužil naš vladika Strossmayer, danes tedaj prinašamo tudi častitim bralcem in bralkam dvor, v katerem snuje velike načrte in jih izvršuje veliki duh Strossmayerjev. Njegovo ime je znano in spoštovano v vsaki zavedni hiši slovenski, saj on zahaja rad k nam in podpira on kot Hrvat rajši naša narodna podjetja, nego mnogi Slovenec, in ravno zato smo šteli v svojo sveto dolžnost, podati Slovincem točen životopis za kulturno razvijanje Jugoslovancev prezasluznega moža.

(*Ime Strossmayerjevo.*) Ime Strossmayerjevo je nemškega izvora. V tem oziru moremo to le priobčiti. Njegovi pradedje so prišli okoli leta 1700. od Linca v Slavonijo. Ali niti njegova mati, niti njegov oče nista znala nobene besedice nemški, kajti že v početku osemnajstega stoletja se je ta rodbina čisto pohrvatila, tako da se Strossmayer od svojih roditeljev ni mogel niti besedice nemški naučiti.

(*Slovesno odprtje galerije slik v Zagrebu.*) Ko so že vse slike nameščene v lepi palači, o kateri smo poročali v životopisu Strossmayerjevem, bode se odprla galerija slik slovesno v početku prihodnjega meseca, 8. ali 9. nov. Odprl pa jo bode sam zasnovatelj vladika Strossmayer. — Ves Zagreb in ves narod hrvaški se pripravlja za ta dan, Zagrebški mestni zastop z mestnim načelnikom Hofmanom in svojimi zastopniki je sklenil skrbeti za priprave, da se bode odprtje svečano izvršilo. Mestnim zastopnikom se bodo tudi pridružili meščani, in tako se more že zdaj reči, da se bode izpolnilo, kakor je dejal životopisec Strossmayerjev, da se bode te krasne slavnosti udeležil ves Zagreb in z njim ves narod hrvaški,

ki bode iz vseh krajev poslal svoje zastopnike v Zagreb. Samo ob sebi se umeje, da bodo tudi Slovenci te dni pohiteli v obilnem številu v Zagreb, poklonit se „diki naši“ in „prvem Jugoslovanu“. Njemu tedaj in vsemu narodu hrvaškemu kličemo o ti slovesni priliki iz globine srca svojega: „Bog ohrani vladiko Strossmayerja in njegov dragi narod, kateremu je vse žrtvoval; kateremu je dal vse pripomočke h kulturnemu razvijanju, samoda biga ohranil in utrdil v teški borbi in mu tako omogočil konečno zmago. Slava tedaj Njemu!“

(*Prenos Krežmovih kosti v Zagreb.*) V cvetu mladosti, ali v umetniški zrelosti zatisnil je umetnik Fran Krežma v Frankfurtu svoje oči. Mnogo Slovencev ga je poznalo in občudovalo v Ljubljani, in koliko zbranih Slovanov na Dunaji, kjer je tudi v društvu „Sloveniji“ s svojo sestro igral. Njegovo mlado življenje nam je lepo opisal Kuhač v „Hrv. Vili“. Nekoliko prijateljev in častilcev njegovih se je zbralo v Zagrebu, ki so že pred dvema letoma jeli nabirati darove za prenos njegovih kosti iz Frankfurta v Zagreb. In nabrali so toliko denarja, da so že poslali g. Mihajlovića v Frankfurt, ki se bode okoli 25. t. m. vrnil s Krežmovimi ostanki v Zagreb. Do tega časa pa bodo zopet Zagrebčani skrbeli, da bode pogreb pokojnikov na tamkajšnjem osrednjem pokopališču čim dostojnejši. Slava mu!

(*Senjski gimnazij — zaprt.*) Kr. deželna vlada je priobčila odpis, v katerem naznanja mestnemu poglavarstvu v Senji, zakaj je zaprla gimnazij. „Preobratni duh“, pravi vlada, „kateri se je polastil vsega prebivalstva v Senji tako jako, da ga ne more ne mestno poglavarstvo premagati, prisilil jo je do tega sklepa.“ Starčević ima

preveč prirtašev in zaradi tega je vlada zaukazala, da se ima prihodnje šolsko leto gimnazij zapreti. Kakor so prej Madžari zapirali Slovakom o njihovem denarju osnovane in plačevane gimnazije zaradi panslavizma, ki ga ni bilo, tako si zapirajo Hrvati zdaj lastne učilnice, ker se boje sami svoje sence.

(*„Marjanska vila“*) bode naslov zbirki narodnih pesmi, nabranih v Spletu, na podnožji Marjanske gore, kjer so najprej zapele hrvaške vile, in vendar še danes Lah i hrvaškemu Spletu očitajo: „Spalato mai Croata“. — Knjiga bode veljala 80 krajcarjev; predplača se pošilja nabiralcu Dujamu Srećku Karamanu v Splet.

(*Popis hrvatskih knjiga i muzikalija.*) Kdor si želi naročiti kako hrvaško knjigo, ta naj najpoprej piše akademski knjigarni v Zagrebu po „Najveći i najpodpuniji sistematički popis hrvatskih knjiga i muzikalija“, ki se dobivajo v knjigarni Lavoslava Hartmana (Kugli & Deutsch) v Zagrebu.

(*Gradja za mythologiju južnih Slavena*) bode ime knjigi, ki jo bode izdal Igor V. Vežić. Prva knjiga, v kateri bodo zbrane narodne pripovedke, bode prišla na svetlo okoli novega leta in bode stala 50 krajcarjev. Predplača naj se pošilja knjigarju I. B. Stifterju v Varaždin.

(*Nemška surovost.*) Nemec je povsod enak; kjer prebiva in kjer je količjak slovanskega, to on zaničuje in uničuje. Tako je pripovedoval te dni v deželnem zboru češkemu dr. Šolc, da so Nemci v nemškem deželnem gledališču v Pragi žvižgali, ko se je igrala „Radeckega popotnica“; nadalje, da so na Resseljevem spomeniku na Dunaji izgrebli besede: „N a t i o n e B o h e m o“. Seveda ker je bil Ressel Čeh in zato Nemec noče trpeti, da bi svet bral na javnem mestu, da je ta spomenik postavljen slovanskemu velikanu.

(*Srbsko novinarstvo.*) Od prvega oktobra je začel izhajati v Belem Gradu nov list za politiko, narodno gospodarstvo in književnost pod naslovom: „O d j e k“. Urednik mu je Stojan M. Protić, bivši urednik „Samouprave“

Odjek“ je glasilo radikalne stranke in bode zagovarjalo. Ista načela, kakor prej Samouprava — načela radikalne stranke srbske.

(*Češke šole na Dunaji.*) Te dni so imeli Čehi na Dunaji shod, na katerem so se posvetovali o ustanovitvi nove češke šole. Vsi so bili v tem jedini, da imajo pravico zahtevati lastne šole in zato bodo uložili prošnjo do krajnega šolskega sveta, naj se na občinske stroške ustanovi češka osnovna šola v drugem predmestju (Leopoldstadt) in če bode potreba tudi v drugih predmestjih. Prošnja je sama na sebi popolnoma opravičena, ali mi že zdaj vemo, da jo bode nemški krajni šolski svet oblastno zavrgel po načelu: Nemški Schulverein sme imeti šole po čisto slovanskih pokrajinah, kjer ni Nemcev, a Slovan si ne sme snovati šol v materinskem jeziku niti tam, kjer prebiva z rodbino svojo in kjer je davkoplačevalec.

(*Pri najvišjem sodišču*) na Dunaji se je osnoval češki oddelek, v kateri je poklicanih več uradnikov iz Prage, da bodo razsodbe najvišjega sodišča spisavali Čehom v češkem jeziku. Lepa pridobitev, na kateri čestitamo bratom svojim.

(*Kraljević Marko*) v 25 pesama i 10 slika, za tisek priredil (drugo izdanje) Aleksander Sandić, a izdala, srbska knjigarna Braća M. Popovića v Novem Sadu. Cena 50 kr. — Ker je tej ilustrovani knjigi — 148 strani obsežni, cena tako niska, da si jo lahko vsak omisli, priporočamo jo vsem, ki se hočejo srbski učiti. „Kraljević Marko“ — to je ciklus narodnih pesmi iz Vukovega zbornika, iz katerega jih je urednik vestno in točno prepisal. Ali ne samo prepisal, ampak turške in nekatere nenavadne srbske besede raztolmačil, s čimer je posebno ustregel tudi nam. Že l. 1836. je novosadski knjigoprodajalec K. Kaulicija dal prepisati važnejše pesmi o Kraljeviću Marku iz velikega zbornika Vuka Štefanovića Karađžisa, in to izdavanje se je ponavljalo petnajstkrat, v obliki vse slabši in slabši. Zato se veselimo, da nam jih je Sandić podal v Vukovem izvorniku.

Razne novice.

(*Gledališki kričaji.*) V vseh večjih gledališčih je tudi takih ljudi, kateri ploskajo za denar in iz vsega grla kriče: dobro! živio! slava! Zlasti če spravi ravnatelj gledališča kako novo igro na oder prvič, morajo ti kričaji napeti vse žile in kričati in pisatelja na oder klicati, da se pokaže občinstvu, da potem drug dan poročajo listi, kako je nova igra ugajala, da je „občinstvo“ tolikokrat in tolikokrat poklicalo pisatelja samega na oder. In lo se godi samo zato, da se tako občinstvo vabi v gledališče, da si ravnatelj dela denar, a pisatelj „slavo“. V Slovencih še sicer ni tacega gledališča in ga tudi ne bode tako skoro, vendar pa naš narod — žalostna mu majka! — poznaje tudi take najete može, plačane kričaje, kateri vse hvalijo in kriče: dobro! vse izvrstno! Je že pač tako na tem pokvarjenem svetu. Kakor pri našem gledališču, pardon! v našem življenju, tako žalostne izkušnje je imel s takimi podkupljenci ravnatelj nekega pariškega gledališča, in s to pikantno prigodbico hočemo postreči svojim bralcem. Ne vemo, ali so omenjenemu ravnatelju najeti možakarji premalo ploskali in upili v gledališči ali pa, da so ga preveč stali — poslednje mislimo bode resnično — kratko najel si je močne ženske misleč, da bodo te znale ravno tako dobro opravljati svojo službo in vrhu tega, kar je tudi mnogo vredno, bodo cenejše. Ali ravnatelj se je malo zmotil. Videl je namreč, da mu nežne ročice premalo ploskajo in je preiskaval stvar in se je uveril, da bi pariške ženske rade

v gledališče hodile — zastonj, in zato so se ponudile v službo poglavarju gledaliških kričačev — klakerjev imenovanih — s pogojem, da bodo to delo cenejše izvrševale, nego moški. In res! posrečilo se je tem amakonkam, da so za čas izpodrinile moške. Morda se še zgodi, da bodo pri nas ženske kake službe namesto moških opravljale, zato ne bi priporočali nikomur tega, dasi bi se nekaj prihranilo, ker se vidi, da je že pariški ravnatelj doživel tako britke izkušnje; izkušnje, da ženske vendar niso za vsa moška dela sposobna.

(*Katera je najlepša žena v deželi Kölnu?*) Nič manj nego osemdeset žen je stopilo v odbor, kateri je imel o neki priliki pozdraviti cesarja. In toliko jih je bilo koj skupaj — krasnih in mladih žen, ki so imele stati v dveh vrstah, in po sredi bode šel cesar. Ali zdaj je imel odbor rešiti važno vprašanje; začel je misliti, katera mu bode izročila šopek pri prihodu? Po vsi deželi so si šepetali na uho ljudje: očetje zaradi svojih deklet, ženini zaradi svojih nevest, itd.; povsod tedaj, kjer je le bila lepa ženska, pogovarjali so se samo o tem predmetu. a ne da bi kaj sklenili. Iz te velike in neznosne zadrege jim je vsaj za trenotek pomagal ženski odbor. Vseh osemdeset dam je sklenilo, da bodo izbrale izmed sebe tisto, katera je najlepša. Dolgo, dolgo so se neki pogovarjale, sklepale in reševale to vprašanje, naposled so vendar sklenile glasovati z listki. Vsaka je namreč imela napisati na listek ime tiste dame, za katero misli, da je naj-

lepša. Začele so zapisavati in ko so pregledavale listke, pokazalo se je, da nobena izmed njih ni bila napisana na nobenem listku. Torej ni hotela nobena dati drugi te prednosti.

(V Mehiku) in mnogih predelih južne Amerike je navada, da si žene in dekleta vse vasi dajo svoje dolge lase odrezati ter jih prodajo, a za ta denar kupijo svoji cerkvi podobe matere božje. V novem času so jele pošiljati ta denar v Rim. To sta porabila dva postopača, ki sta kot meniha oblečena, hodila po omenjenih pokrajinah in ženam in dekletom lepe črne lase odrezavala, zagotavljajoč jim, da ga pošljeta v Rim.

(Na vseh dvajsetih nemških vseučiliščih) in na akademiji v Münstru bode s početkom novega semestra predavalo 1494 profesorjev, in sicer 1043 rednih in 451 izrednih. Ako prištejemo k temu še 520 privatnih docentov, to iznaša število vseh akademjskih učiteljev nemških 2014. Največ vseučilišnih profesorjev ima Be-

rolin, namreč 257; potem Lipsko 167, Monakovo 146, Vratislava 125 docentov.

(Američanski humor.) Izdajatelj novojorškega lista „Demokrata“ naznanja v svojih novinah to le: „Umrli je! Mladi naš prijatelj, po imenu Boern, kateri je prej stanoval v Crossu, a zadnji čas v Newyersey, umrl je! Še pred četririmi tedni je uzel od nas na posodo pet dolarjev obečavši, da jih bode vrnil za teden dni, ako poživí. Ker je bil gentleman in mož beseda, moral je umreti, ker se pozneje ni oglasil pri nas. Bilo mu je pet in trideset let in bil je demokrat. Mir njegovemu pepelu!“

(Hitrina vlakov.) Najhitrejši angleški, brzovlak izmed Londona in Exseterja preleti v jedni uri 84 kilometrov, a najpočasnejši brzovlak iz Londona v Preston 77 kilometrov; najbržji nemški brzovlak pa iz Hanoverja v Köln potrebuje v jedni uri samo 70·5 kilometrov. Najbržji nemški vlak zaostaje tedaj izza najbržjega angleškega za 14 kilometrov.

Politični razgled.

Deželni zbor kranjski je preteklo soboto sklenil svoje letošnje zborovanje. Mi smo začetkom prinašali o zborovih obravnavah podrobna poročila, ali naposled smo jih opustili, ker smo se uverili, da se nam od tega zbora ni nadejati važnih, odločilnih uspehov na polji narodnega gospodarstva. In kakor se vidi, nismo se varali! Vse zborovo delovanje se je vrtilo ponajveč le ob reševanju raznih poročil in prošenj, ob odobrenji letnih proračunov ter v dobrikanji „razžaljenim“ našim Nemcem! — Da je zbor v ponižnem svojem devotizmu dovolil znanih 600 goldinarjev, o tem po izidu notranjske volitve pač ni bilo dvojbe, kakor tudi licemerski pristavek: „Za neobligatni pouk slovenščine (?) na večrazrednih nemških (?) šolah,“ ne prikríje pravega namena temu danajskemu daru. Isto tako se je moralo gospodarstvo v deželni blaznici na Studenci prepustiti še nadalje — milosrdnicam, kajti polovica Poljan, ki jih imajo že v rokah, jim je še premalo. Razven tega se je Ljubljancanom pripomoglo do povišane šolske priklade in sicer za precejšnje število tisočakov, ko še mestni statut ljubljanski čaka na odrešenje do prihodnjega zborovanja. Tako imenovana lex Svetec, po kateri bi se vladi podelilo nadzorstvo nad rezervnim zakladom kranjske hranilnice, po izjavi g. deželnega predsednika barona Winklerja nima pričakovati najvišje sankcije in odgovor na gospoda Obreze interpelacijo zaradi uvedbe nemškega učnega jezika na mestnih šolah, poučil nas je, da so vse naše „radikalne“ narodne tirjatve le — „wahnwitziges Unternehmen“. — Pojasnila k enakim izjavam, mislimo, ni treba!

Včeraj se je sklenil češki deželni zbor. Da Herbstov predlog na razdelitev sodnih in upravnih okrajev po narodnosti ni obveljal, bili smo takoj početkoma uverjeni. Cesarski namestnik Kraus je rekel o njem naravnost, da je neizvršljiv, kajti odločno se mu bodo uprli vsi, katerim je naloga čuvati stoletja staro kraljevino razpada. V Avstriji je le enakopravnost vseh narodov mogoča, ali ne tako, da bi se jeden narod toli pouzdignil nad drugega, da bi bil prvi gospod, drugi pa njegov hlapec:

naj se da vsakemu svoje, kar mu dostaje in Avstrija bode v kratkem srečna država brez primere. V ponedeljek je utemeljeval grof Clam Martinic svoj predlog za uvedbo drugega deželnega jezika kot obligaten predmet po vseh srednjih šolah ter rekel, da je le onday mogoče sporazumljenje obeh narodov na Češkem, če bodo izobraženi sinovi češke dežele znali oba v deželi običajna jezika. Predlog se je izročil šolskemu odseku. — Bodo li se naši Kočevci kdaj učili slovenščini, nam ni znano: podporo v to jim je naš spravljeni deželni zbor vsaj naklonil!

V hrvaškem deželnem saboru so se 16. t. m. volili delegati v ogrski državni zbor in gosposko zbornico, dasi je dr. David Starčević odsvetoval vsako udeležbo ogrskega zborovanja. Sploh se v hrvaškem saboru ponavljajo malone vsak dan burni prizori. V torek so Starčevićanci začetkom seje zagnali silen hrup in predsednik je predlagal, da se izključijo poslanci, kateri ovirajo seje. Izključiti bi se imelo dvanajst poslancev. Predsednik namreč ni dovolil debatovati ob adresi Starčevićanske stranke češ, da je veleizdajska.

Deželni zbor gališki je vsprejel deželni zakon za osnovne šole, kateri zahteva nekoliko večjo avtonomijo za deželno zakonodajstvo, nego v drugih deželah, prisvajajoč mu določbo učnih načrtov.

Šleski deželni zbor se je potegoval, kakor naš prerano umrli poslanec vitez Schneid, za znižanje voznine na železnicah. Sklenil je tudi ustanovitev deželne blaznice.

V ogrski poslaniški zbornici je rekel ministerski predsednik Tisza, — z ozirom na shod treh cesarjev v Škrnjevičih — da je pristop Rusije k avstronemški zvezi glede na javni mir jako dobro došel. Namen te zveze je bil in bode jedino le ohranjenje miru.

V Srbiji se bodo preosnovali politiški in redarstveni uradi, minister notranjih zadev baje že izdeluje dotični načrt. Uvedli se bodo v omenjene urade pristavi in tajniki; in vsakemu politiškem uradu se bode priredil še po jeden finančni uradnik, da bode pobiral davke.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnistvu, dopisi pa urednistvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.